

14.09.2021

Asia/25

§ 312

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Amanda Pasasen talousarvioaloitteesta maksuttomien kuukautisvä- lineiden pilotin toteuttamisesta

HEL 2021-002894 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus: Ozan Yanar: Pöydälle.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöy-
dälle Ozan Yanarin ehdotuksesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Elli-Noora Lassy, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
elli-noora.lassy(a)hel.fi
Mari Mulari, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 83274
mari.mulari(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttami-
nen, Pasanen Amanda

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraa-
van lausunnon liitteenä olevasta valtuutettu Amanda Pasasen talousar-
vioaloitteesta maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttamisesta:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kehotti (9.2.2021 § 22) kasvatuksen ja
koulutuksen toimialaa käynnistämään pilotin maksuttomien kuukautis-
välineiden jakamisesta perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitok-
sissa. Kaupunginvaltuusto päätti (2.6.2021 § 170) palauttaa valmiste-
luun Amanda Pasasen valtuustoaloitteen maksuttomien kuukautisväli-

neiden tarjoamisesta nuorille ja vähävaraisille. Valtuusto edellytti erilaisten jakelumahdollisuuksien kartoittamista sekä valmistautumista rajatun kokeilun käynnistämiseen perusopetuksessa ja toisen asteen oppilaitoksissa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta totesi lausunnossaan (24.8. 2021 §10), että koulu- ja opiskeluterveydenhuolto soveltuu parhaiten kokeilun järjestäjäksi. Lausunnossa edellytettiin, että seuraavan vuoden talousarviossa osoitetaan resurssit pilotoinnin kokeiluun. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kehotti pilotin järjestämistä tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan välillä. Sosiaali- ja terveystoimiala totesi lausunnossaan (31.8.2021 § 170), ettei maksuttomien kuukautisvälineiden jakaminen kuulu terveydenhuoltolain mukaisiin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtäviin. Lautakunta esitti jakelukokeilun järjestämistä tiiviissä yhteistyössä nuorten, kouluterveydenhuollon, terveystiedon opettajien, perhekeskusten ja alan järjestöjen kanssa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on kartoitettu pilotoinnin toteutusta neljässä yksikössä: peruskoulussa, suomenkielisessä lukiossa, ruotsinkielisessä lukiossa ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston Vilppulantien toimipaikassa. Pilotissa maksuttomat kuukautisvälineet tarjottaisiin kaikille kokeiluun mukaan haluaville oppijoille. Laskennallisesti tämä tarkoittaisi yhteensä noin 1 600 oppilasta ja opiskelijaa. Jotta oppijat pääsisivät vaikuttamaan pilotoinnin sisältöön ja toteutukseen, toteutettaisiin pilotointi alusta loppuun asti yhteistyössä heidän kanssaan. Keskeistä pilotissa olisi vaikuttavuuden arviointi alku- ja loppukyselyjen avulla.

Kuukautisvälineitä jaettaisiin pilotoinnin aikana neljän kuukauden ajan. Jos oppilaitosten kaikki menstruivat oppijat osallistuisivat pilotointiin, välineitä tarvitsisi yhteensä 1 600 henkilöä. Kuukautisvälineiden hinnat vaihtelevat, mutta halvin terveystoimialan pakkaus olisi hinnaltaan 1,04 euroa ja tamponipakkaus 1,10 euroa. Kuukuppien hinta-arvio olisi 30 euroa. Pilotointiin osallistuva oppija tarvitsisi kuukautissiteitä tai tamponeja kaksi pakettia kuukaudessa. Oppija, joka valitsisi pilotissa käytettäväkseen kuukupin, tarvitsisi kuukupin lisäksi aloitustarvikkeet. Mikäli pilotointiin osallistuvista oppijoista 40 prosenttia käyttäisi kuukautissiteitä, 40 prosenttia tamponeja ja 20 prosenttia kuukuppeja, olisivat kokonaiskustannukset kuukautisvälineille neljälle kuukaudelle 21 000 euroa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on selvitetty maksuttomien kuukautisvälineiden jakelua. Kuukautisvälineiden jakelussa on huomioitava asian sensitiivisyys ja henkilökohtaisuus. Jakelun tulee tapahtua paikassa, joka ei herätä huomiota, ja mahdollisen jakajan tulee herättää oppijassa luottamusta. Jakelu voidaan järjestää joko automaateilla tai henkilöstöresursseilla. Pilotin tarkkoja kustannuksia ei pystytä etukäteen arvioimaan, sillä ne selviävät vasta käyttöasteen vahvistuttua.

Yksi vaihtoehto pilotoinnin toteuttamiseen olisi kuukautisvälineiden jakelun järjestäminen automaattilla. Tällä hetkellä ei ole olemassa muita kuin akuuttiin tarpeeseen suunnattuja kuukautisvälineautomaatteja. Markkinoilta ei löydy automaatteja, jotka mahdollistaisivat käyttäjille räätälöityjen kuukautisvälineiden noudon kuukausittain. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan selvitysten mukaan automaatti on toteutettavissa, mutta sen suunnittelu vaatii yhteiskehittelyä jakeluautomaatteja tarjoavien yritysten kanssa. Vuokrattavia automaatteja ei ole markkinoilla toistaiseksi tähän tarkoitukseen saatavilla. Eräs hoitotarvikkeiden jakeluautomaatteja myyvä yritys arvioi yhden laitteiston hinnaksi 20 000 euroa. Yksikön ostama lokerikko mahdollistaisi 20 oppijan noudon päivää kohden. Tämän lisäksi tuotteiden tilauksesta, automaatin päivittäistäytöstä ja asiakastyöstä vastaisi erikseen palkattava työntekijä. Kuukautisvälineiden jakaminen automaattilla tulisi yrityksen hinta-arvion mukaan olemaan neljän yksikön osalta 80 000 euroa. Kun summaan lisätään työntekijä- ja kuukautisvälinekustannukset, nousevat pilotin kokonaiskustannukset yli 110 000 euroon.

Toinen vaihtoehto pilotoinnin toteuttamiseen olisi palkata kiertävä kuukautisvälineiden jakelija. Sosiaali- ja terveyslautakunta (19.1.2021 § 13) totesi lausunnossaan, ettei ilmaisten kuukautisvälineiden jakaminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa kuulu terveydenhuoltolain mukaisiin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtäviin. Koska välineiden jakaminen ei myöskään kuulu opettajien virka- ja työehtosopimuksen mukaisiin työtehtäviin, tulisi kuukautisvälineiden jakelijaksi palkata työntekijä. Tällöin välineet tilattaisiin suoraan yksikköihin ja jakelija hoitaisi kuukautisvälinepakettien räätälöinnin ja jakamisen käyttäjäkohtaisesti. Tässä toteutuksessa haasteena olisi välineiden varastointi ja jakelu sellaisessa paikassa, joka mahdollistaisi oppijalle kuukautisvälineiden noutamisen huomiota herättämättä.

Maksuttomien kuukautissuojien pilotissa kuukautisvälineiden jakelija palkattaisiin viidelle kuukaudelle, jolloin palkkakustannukset olisivat 25 500 euroa. Projektikoordinaattorin palkka ja kuukautisvälineiden hankintakustannukset tulisivat karkeasti arvioituna olemaan yhteensä noin 46 000 euroa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että maksuttomien kuukautisvälineiden jakaminen ei kuulu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan perustehtäviin. Vuoden 2022 talousarvioehdotukseen ei ole huomioitu määrärahaa maksuttomien kuukautisvälineiden pilotoinnin toteuttamiseksi.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta 22.9.2021 mennessä valtuutettu Amanda Pasasen ja 19 muun allekirjoittaneen talousarvioaloitteesta maksuttomien kuukautisvälineiden tarjoamisesta vähävaraisille ja nuorille. Aloitteessa esitetään, että ensi vuoden talousarvioon varataan riittävä määräraha maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttamiseksi kouluissa ja terveyskeskuksissa.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Heidi Halkilahti, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 22889
heidi.halkilahti(a)hel.fi
Elli-Noora Lassy, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
elli-noora.lassy(a)hel.fi
Mari Mulari, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 83274
mari.mulari(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, maksuttomien kuukautisvälineiden pilotin toteuttaminen, Pasanen Amanda

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano